

Formes espanyoles del "Carabus violaceus" L. Col. fam. "Carabidæ"

PER

ASCENSI CODINA

En el BUTLLETÍ n.º 5, Maig 1913, el Sr. de Lapouge, conegut carabòleg, de Poitiers (França), va publicar una nota sobre un lot de *Carabus* procedents de Setcases, Pirineu de Girona, que jo l'hi enviï per a llur estudi i entre'ls quals és trobava una forma de *Carabus violaceus* que ell creia un *purpurascens* veritable. Posteriorment, aquell senyor comunicà aquesta forma de *violaceus* al seu col·lega N. Paul Born de Herzogenbuchsee (Suïssa) i aquest senyor em va escriure desseguida demanant-me que volgués endreçar-li una sèrie de *violaceus* de Setcases, puix creia que es tractava d'una forma nova i no d'un *purpurascens* conegut. Tenint material de sobra i content de poder així contribuir a l'estudi dels nostres *Carabus* li n'enviï uns 40 exemplars, els que prèviament netejats amb col·lodió, l'afermaren en això, que era una forma pirenenca nova de *violaceus*, forma que geogràficament i morfològicament serveix de trànsit entre *Mülleri* i *fulgens* i que batejà amb el nom de *Carabus violaceus gerundensis*, de *Gerunda*, antic nom de Girona.

Tots els que s'han ocupat dels *Carabus* catalans, Graells, Cuní, Lapouge, etc., anomenaven aquesta nova subespècie, que ja coneixien, *purpurascens*, malgrat que *purpurascens* deu ésser exclòs d'entre les formes espanyoles de *violaceus*, conegudes fins ara i que són les següents:

Carabus violaceus aurochalceus Kraatz.—Bella forma que habita tota la regió de les muntanyes cantàbriques i la vora Nord d'Espanya fins al límit del Ocea atlàntic, estenent-se per Orient fins dins la regió pirenenca. Born «Ueber die spanischen Formen des *Carabus violaceus* L.» (1) hi distingeix dugues formes diferents de

(1) «Societas Entomologica», Jahrgang 31, n.º 2, Seite 5-6.

aurochalconus, les dugues molt nombroses. Una bastant grossa (25-30 mm.), de la regió de la costa (Santander, Llanes) i un altra de més petita (20-25 mm.), curta, estreta i molt convexa, dels Picos de Europa, a més gran altura sobre el nivell del mar. En la primera forma, la majoria dels individus són de color d'aram daurat amb els elitres vorejats de groc daurat i el tòrax sembrat de reflexos verds daurats; també n'hi ha d'un color d'aram més verdós i fins alguns individus del tot verds amb la vora dels elitres verd-daurat molt viu. Entre els individus procedents dels Picos de Europa sol haver-hi un tres per cent de color verd amb els elitres vorejats de verd daurat; la majoria són més o menys de color d'aram arribant fins a un color roig daurat amb les vores groc-daurades; també es troba un set per cent del tot negres amb les vores verd-daurades i alguna vegada es troben pocs exemplars de color groc de llautó. En ambdues formes es troben exemplars en els quals els intervals primaris són més desenrotllats que els secundaris i els terciaris.

Carabus violaceus pseudofulgens Born.—Aquesta raça és grossa (25-32 mm.) amb els elitres marginats de color blau-verdós, algunes voltes verd i rarament blau-violeta. Habita la regió pirenenca francesa des de l'Oceà Atlàntic (Dep. des Landes, Gironde), fins la comarca de Tolosa; es troba també al Sud dels Pirineus espanyols corresponents. Una forma molt grossa es troba a Calahorra (Logronyo) i n'he vist una de més petita de Caparrosa (Navarra).

Carabus violaceus fulgens Charp. — Aquesta és la raça genuïnament pirenenca, és petita (22-25 mm.) i de color obscur amb la vora dels elitres més clara. Per damunt és ordinàriament negre amb les vores dels elitres i del tòrax de color verd-clar, groc daurat, roig aram i rares vegades blau. Se troben també, amb alguna freqüència exemplars d'un color d'aram més o menys viu, que poden prendre's per *aurochalconus* i que probablement es barrejaràn amb ells i altres de color verd lluent junt amb alguns de color de carbó. La majoria dels exemplars de color d'aram lluent, tenen les vores dels elitres de color roig daurat; els exemplars verds els tenen de color verd daurat. És natural, que *fulgens* que habita la part francesa dels Pirineus en tota llur llargada, es trobi també al costat Sud de la serra. És conegut de la Vall de Aràn (Lleida) i de Núria (Oest de Girona), on se barreja amb el següent:

Carabus violaceus gerundensis Born nov. subsp. — Aquesta és també una forma muntanyenca petita, procedent d'una altura d'uns

1270 m. sobre el nivell del mar, i la grossària de la qual concorda quasi amb la de *fulgens* i que en alguns exemplars encara la sobrepuja, (22-28 mm.) La figura és però com la dels grossos *Mülleri*, els elitres molt convexos, cilíndrics, llisos i fortament acanalats; el cosselet és alguna vegada fusiforme anteriorment, encara que no tant pronunciat com en *Mülleri* i la majoria de les vegades és quasi quadrat com en *fulgens*. Igualment bella, per variada és la coloració d'aquesta bonica bestiola (se parla, naturalment dels exemplars degudament netejats). Un cinquanta per cent dels exemplars és per sobre més o menys d'un color verd viu, no daurat verdós, sinó d'un bonic verd bronzejat. Les vores dels elitres centellegen en aquests exemplars, amb un viu roig daurat que arriba fins a un púrpura roig i l'ampla vora del tòrax i sovint també tot el cosselet tenen la mateixa coloració purpurina com veiem en *Mülleri*. Molts exemplars presenten un color d'aram i en alguns cassos són totalment de color de llautó; però aleshores les vores dels elitres no són de color groc daurat com en *aurorachalceus* sinó de color purpurí com en *Mülleri*. Molts altres exemplars són de color roig porpra, ordinàriament més fosc que els *Mülleri*, i les vores dels elitres són en aquest cas d'un porpra fulgurant. Alguns exemplars són de color blau-negre amb els elitres vorejats de verdós, cosa que passa també en semblants exemplars de *fulgens*. Aquesta nova raça procedeix de Setcases i Núria (Girona).

Carabus violaceus Mülleri Haury. — Després de *baterrensis* Lapouge, forma del departament del Herault que té 40 mm., és la forma més grossa de *violaceus* (32-36 mm.) Habita principalment la província de Barcelona i per les formes conegudes de Centelles i del Montseny se relliga indubtablement a la forma *gerundensis*. Born. Es molt llis i fortament acanalat, amb el cosselet ordinàriament i d'una manera pronunciada fusiforme anteriorment, amb els elitres molt convexos, cilíndrics i sempre amb reflexes d'un roig-pòrpra més o menys viu i amb les vores dels elitres i del cosselet d'un pòrpra viu i lluent. En alguns exemplars hem observat a les vores de l'eix toràcic alguns reflexos blaus vius.

Carabus violaceus L. — S'estén doncs en una part d'Espanya proporcionalment petita, habitant solament la part Nord. El fet que la seva raça *aurorachalceus* Kraatz se trobi a la regió de Sevilla, com diu Reitter en la seva taula de determinació, me sembla poc fidedigne. Deu ésser una equivocació. De totes maneres, encara que es trobés a Sevilla una forma de *violaceus*, estaria aquèsta, com molt

atinadament diu En Born, separada de la forma genuïna de la pàtria de *aurochalceus* per altres formes vivents de *violaceus*.

Barcelona-Gràcia, Març de 1916.

Nota Lepidopterològica

PER

O. C. ROSSET

En una excursió feta el 21 del prop passat mes de Maig al Castell de Sant Jaume, restes d'una fortalesa mora, situada en lloc molt escarpat i a dues hores de Martorell, remuntant l'Anoya per la carretera de Gelida vaig recollir els lepidòpters següents:

Melanargia ines.—Pels datos recollits fins al present no havia estat trovada en aquesta comarca, sinó en les altes montanyes. En la meua col·lecció hi figuren dos exemplars leg. Dr. Weis, caçats per aquest a Albarracín.

Melanargia syllius.—Per sa color com esfumada de la tercera part de les ales i son dibuix difícilment distingible, així com per sa llargada de 53 ^m/_m és diferencia molt del tipus. L'exemplar de referència és femella.

Melitaea trivialis.—Papellona bastant localitzada, ha estat citada de Santa Susagna prop del poble de Montseny pel senyor Sagarra.

Chrysophanus alciphron var. *gordius*.—Encara que trobat en abundància, es tracta d'un lepidòpter bastant localitzat.

Barcelona, 3 de juny de 1916.